

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 163 | 31 Temmuz-6 Ağustos 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 27 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

1 Ağustos: Gülen hareketiyle bağlantısı nedeniyle mahkum edilen 86 yaşındaki yatağa mahkum Mustafa Said Türk, cezaevine gönderilmesinden hemen sonra hastaneye kaldırıldı. Türk'ün avukatının yaşlılık ve hastalık nedeniyle yaptığı infaz erteleme talebi Manisa mahkemeleri tarafından reddedilmişti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

31 Temmuz: Hatay'da jandarma güçleri tarımsal alanların kamulaştırılmasına karşı düzenlenen protestoya müdahale ederek yedi kişiyi gözaltına aldı.

1 Ağustos: Tunceli Valiliği, yerel bir kültür festivali kapsamında verilmesi planlanan üç konseri yasakladı. Konserleri vermesi planlanan bazı müzik grubu üyeleri yasağın açıklanmasının ardından gözaltına alındı.

1 Ağustos: İstanbul'daki bir mahkeme, 2021 yılında Kürt sivil toplum kuruluşu tarafından düzenlenen kültürel bir etkinliğe getirilen yasağın hukuka aykırı olduğuna hükmetti.

2 Ağustos: Muğla'da ormanlık alanda kömür madeni ocağı inşa edilmesi planlarına karşı düzenlenen protestoya müdahale eden jandarma bir çevre aktivistini gözaltına aldı.

2 Ağustos: Mardin ve Şanlıurfa'da yerel elektrik dağıtım şirketine karşı düzenlenen protestolara müdahale eden jandarma güçleri toplam yedi kişiyi gözaltına aldı.

4 Ağustos: İstanbul'daki bir kaymakamlık, "muhalafet mitingine dönüşebileceği" gerekçesiyle muhalafet partisi tarafından planlanan sergi etkinliğini yasakladı.

4 Ağustos: Adana Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini bir gün boyunca yasakladı.

5 Ağustos: Van Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini iki gün boyunca yasakladı.

5 Ağustos: İstanbul ve Adana'da 1990'lı yıllarda gözaltında kaybedilen kişilere ilişkin olarak düzenlenen gösteri eylemlerine müdahale eden polis toplam 44 aktivisti gözaltına aldı.

5 Ağustos: Samsun Valiliği, ilde gerçekleştirilmesi planlanan bir konseri, milli ve manevi değerlere aykırılık gerekçesiyle yasakladı.

6 Ağustos: İstanbul'da polis, hükümetin ekonomi politikalarına karşı bir parkta oturma eylemi düzenleyen Nurettin Koç adlı kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

1 Ağustos: TELE1 adlı muhalif kanala RTÜK tarafından daha önce verilen yedi günlük yayın yasağı, yasağa getirilen yürütmeyi durdurma kararının Ankara'daki bir mahkeme tarafından bozulması üzerine yürürlüğe girdi.

3 Ağustos: İstanbul'daki bir mahkeme, devlet koruması altındaki çocukların dini vakıf tarafından düzenlenen etkinliğe gönderildiği iddialarına ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi.

3 Ağustos: Ankara savcılığı muhalefet partisi çalışanı Gençosman Killik hakkında bir parti broşürü nedeniyle soruşturma başlattı. Soruşturma kapsamında Killik polis tarafından ifadeye çağırıldı.

4 Ağustos: Diyarbakır savcılığı yerel elektrik dağıtım şirketi hakkındaki haberleri nedeniyle gazeteci Diren Yurtsever hakkında soruşturma başlattı. Yurtsever soruşturma kapsamında polis tarafından ifadeye çağırıldı.

4 Ağustos: Ankara savcılığı gazeteci Hasan Sivri hakkında hazırladıkları iddianamede Şubat ayındaki depremlere ilişkin sosyal medya paylaşımları nedeniyle Sivri'nin dezenformasyon yapma suçundan cezalandırılması talebinde bulundu.

4 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, müzisyen Erdal Güney'e bir şarkısındaki sözleri nedeniyle cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla verilen ertelenmiş hapis cezasının ifade özgürlüğü ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

5 Ağustos: Ankara'daki bir mahkeme, geçmişte hükümetle yakın ilişkileri olan yurtdışındaki mafya babası Sedat Peker tarafından gündeme getirilen yargı yolsuzluğu iddialarına ilişkin en az altı habere erişim engeli getirdi.

KÜRT AZINLIK

1 Ağustos: İstanbul'daki bir mahkeme, 2021 yılında Kürt sivil toplum kuruluşu tarafından düzenlenen kültürel bir

etkinliğe getirilen yasağın hukuka aykırı olduğuna hükmetti.

2 Ağustos: Ağrı'daki bir kadın cezaevi, Kürtçe şarkılar söyledikleri ve halay çektikleri gerekçesiyle çok sayıda mahkumu disiplin cezası olarak tek kişilik hücrelere gönderdi.

DİĞER AZINLIKLAR

31 Temmuz: İstanbul'da Atiye Güney adlı trans kadın kimliği bilinmeyen üç kişinin fiziksel saldırısına uğradı.

CEZAEVİ KOŞULLARI

31 Temmuz: İnsan Hakları Derneği (İHD) tarafından yayımlanan bir raporda, 2022 yılı içerisinde Türkiye'nin 58 ilinde yer alan 153 cezaevinde en az 10.789 hak ihlali yaşandığını duyurdu.

2 Ağustos: İstanbul'daki bir cezaevinde tutulan mahkumlar, koşullarında fareler bulunduğunu ve konuya ilişkin şikayetlerinin cezaevi yönetimi tarafından görmezden gelindiğini duyurdu.

5 Ağustos: Yozgat'taki iki cezaevinde mahkumlara verilen yemeklerin yetersiz olduğu ve hijyenik olmadığı raporlandı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

31 Temmuz: Yunan makamları siyasi sığınma talebiyle sınırı geçen beş Türk vatandaşını geri itti. Sığınmacılar geri itilmelerinin hemen ardından Türkiye'nin güvenlik güçleri tarafından gözaltına alındı.

2 Ağustos: İstanbul'daki bir savcı, kavgaya karıştığı gerekçesiyle tutuklanmasının ardından günler içinde cezaevinde şüpheli şekilde hayatını kaybeden Filistin uyruklu Nabeel Hasan adlı kişinin ölümü hakkında soruşturma başlattı.

3 Ağustos: İstanbul Valiliği tarafından yapılan açıklamada farklı illerde kayıtlı olmalarına rağmen ilde bulunan Suriyeli sığınmacıların 24 Eylül'e kadar İstanbul'u terk etmeleri talimatı verildi.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

31 Temmuz: Konya'daki bir cezaevinde gardiyanlar Vahdettin Erdem adlı mahkuma kötü muamelede bulundu.

Söz konusu kötü muamelenin ailesi tarafından medyaya duyurulmasının ardından 3 Ağustos günü Erdem gardiyalar tarafından sözlü olarak tehdit edildi.

31 Temmuz: İstanbul'daki bir kadın cezaevinin yönetimi, 2015 yılında gerçekleştirilen bir terör eyleminin kurbanları için anma etkinliği düzenlemeleri gerekçesiyle beş mahkumun iletişim haklarını kısıtladı.

1 Ağustos: Antalya'daki bir cezaevinde tutulan Burhan Barut adlı mahkum, domuz bağı dahil kötü muameleye maruz bırakıldığı gerekçesiyle açlık grevine başladı.

2 Ağustos: Ağrı'daki bir kadın cezaevi, Kürtçe şarkılar söyledikleri ve halay çektikleri gerekçesiyle çok sayıda mahkumu disiplin cezası olarak tek kişilik hücrelere gönderdi.

2 Ağustos: İstanbul'daki bir savcı, kavgaya karıştığı gerekçesiyle tutuklanmasının ardından günler içinde cezaevinde şüpheli şekilde hayatını kaybeden Filistin uyruklu Nabeel Hasan adlı kişinin ölümü hakkında soruşturma başlattı.

5 Ağustos: Adana'daki bir cezaevi yönetimi ağız içi aramayı kabul etmeyen mahkumların hastane sevklerine engel oldu.

5 Ağustos: Adana'daki bir cezaevi yönetimi mahkumların sosyal ve kültürel haklarını keyfi şekilde kısıtladı.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

31 Temmuz: Türkiye tarafından Irak'ta gerçekleştirilen hava saldırılarında bir sivil hastanenin hedef alındığı ve sekiz kişinin hayatını kaybettiği iddialarına ilişkin olarak BM İnsan Hakları Konseyi nezdinde resmi şikayette bulunuldu.

KADIN HAKLARI

2 Ağustos: Temmuz ayında 22 kadının erkekler tarafından öldürüldüğü ve en az 63 kadının şiddete uğradığı raporlandı.